

Datu kuratoru atbalsts VPP projektu īstenotājiem

Daina Kosīte

Augstākās izglītības un zinātnes IT
koplietošanas pakalpojumu centrs (VPC)

12.03.2026

Projekts «Atbalsts atvērtās zinātnes ieviešanai praksē, kā arī izveidoti risinājumi zinātnes datu koplietošanai un dalībai ES atvērtajā zinātnes mākonī» (ANM 2.1.3.1.i.)

Prasība DPP izstrādei VPP “Lauksaimniecības un meža resursu izpēte drošas un noturīgas Latvijas attīstībai”

- Nolikuma **11. pielikumā 2.6.3. punktā** noteikts, ka projekta īstenotāji ne vēlāk kā **3 mēnešu laikā** no projekta īstenošanas uzsākšanas:
 - izveido **pētniecības datu pārvaldības plānu (DPP)**
 - DPP aprakstīts, kā plānots datus pārvaldīt saskaņā ar **FAIR principiem** – dati ir atrodami, pieejami, sadarbspējīgi un atkārtoti lietojami
 - **aizpilda NZDIS** informācijas sistēmā laukus:
 - kādā informācijas platformā ir izveidots un tiek uzturēts DPP,
 - DPP pieejas saiti,
 - plānoto piekļuvi pētniecības datiem.
 - DPP **var aktualizēt un pielāgot** projekta īstenošanas laikā, kā arī 1 mēnesi pēc projekta noslēguma.

Ko ietver datu pārvaldības plāns?

- ✓ Vispārīga **informācija par projektu**, mērķi un finansētāju
- ✓ **Kādi dati** tiks ģenerēti un izmantoti?
- ✓ Kā dati tiks **organizēti**?
- ✓ **Kā dati tiks aprakstīti**, ar kādiem metadatiem un dokumentāciju?
- ✓ Kāda ir **datu glabāšanas un drošības** stratēģija un risinājumi?
- ✓ Kā, kad un kur **dati tiks publicēti**,
ar kādiem nosacījumiem tos varēs izmantot citi?
- ✓ Datu pārvaldībai nepieciešamās **izmaksas un resursi**
- ✓ **Ētikas un intelektuālā īpašuma** jautājumi

FAIR – lai datus var atkārtoti izmantot

F

Findable

Dati un to metadati ir viegli **atrodami** citiem pētniekiem un sistēmām

A

Accesible

Dati ir **pieejami**, un piekļuves nosacījumi ir skaidri norādīti

I

Interoperable

Dati ir **savietojami** ar citām sistēmām un datu kopām

R

Reusable

Dati ir sagatavoti tā, lai tos varētu **atkārtoti izmantot** nākotnē

FAIR vadmotīvs:

*tik atvērti,
cik iespējams;
tik slēgti,
cik nepieciešams*

Rīki DPP izveidei

- DPP izveidei var lietot dažādus tiešsaistes rīkus, piemēram, **Argos** <https://argos.openaire.eu/>
 - Pieejama **LCS FARP** veidne
- Vēlams **konsultēties ar datu kuratoriem**, ja plānojat izmantot citu platformu DPP izveidei
- DPP var publicēt **Zenodo** repozitorijā

Datu kuratoru atbalsts

Datu kuratori sniedz konsultācijas pētniekiem Latvijā

- DPP konsultācijas, atbalsts (*LZP, HORIZON u.c., Argos instrukcija*)
- citi datu jautājumi (*licences, ētikas prasības, sensitīvie dati, IT rīki u.c.*)
- datu kopu sagatavošana, aprakstīšana, deponēšana repozitorijos

datukuratori@lbtu.lv

datu.kuratori@lu.lv

datukuratori@rtu.lv

datukuratori@rsu.lv

datukuratori@vpc.lv

Projekts «Atbalsts atvērtās zinātnes ieviešanai praksē, kā arī izveidoti risinājumi zinātnes datu koplietošanai un dalībai ES atvērtajā zinātnes mākonī» (ANM 2.1.3.1.i.)

DataverseLV pētniecības datu repozitorijs

Bez maksas visiem pētniekiem Latvijā,
IZM un LZP atzīts un atbalstīts

Oficiāla DataCite partnera statuss – iespēja datu kopām piešķirt DOI

Reģistrēts re3data, integrēts OpenAIRE Explore,
Google Dataset meklētājos un EOSC infrastruktūrā

Nodrošināts datu kuratoru atbalsts un pārbaudīta datu kopu kvalitāte

Pētniecības datu pārvaldības ceļvedis

←

↻

https://dataverse.lv/celvedis/

🔍 🔊 ☆ 👤 ⋮

DataverseLV

Ceļvedis

Jaunumi

Par projektu

Lietotāju pamācība

Repozitorijs

Ceļvedis

Atvērtā zinātne

Pētījumu plānošana

Datu vākšana

Datu apstrāde un analīze

Ilgtermiņa saglabāšana un kopīgošana

Datu atkalizmantošana

Palīdzība pētniecības datu pārvaldībā

Šis ceļvedis izstrādāts, lai atvieglotu Latvijas pētniekiem darbu ar pētniecības datiem, sniegtu praktiskus ieteikumus un palīdzētu skaidrot sarežģītākās situācijas. Tas paredzēts kā atbalsts pētniecības datu pārvaldībā, veicinot pētniecības integritāti un sekmējot atvērtās zinātnes ieviešanu praksē.

Ceļvedī ietverta informācija par atvērto zinātni, datu pārvaldības pamatprincipiem, kā arī praktiski padomi un saites uz padziļinātiem resursiem. Saturs veidots, vadoties pēc pētniecības dzīves cikla, iekļaujot svarīgākos aspektus un jautājumus, kas ir aktuāli katrā cikla posmā.

Ceļveža saturs radīts, izmantojot dažādus brīvpieejas materiālus. Plašāku avotu sarakstu, skatīt sadaļā Informācijas avoti datu pārvaldībā.

Latvijas Datu kuratoru tīkls

Šo ceļvedi izveidojusi [Latvijas Datu kuratoru tīkla komanda](#). Tīklu veido četras universitātes — Rīgas Stradiņa universitāte, Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitāte, Rīgas Tehniskā universitāte un Latvijas Universitāte — kopā ar Augstākās izglītības un zinātnes IT koplietošanas pakalpojumu centru (VPC).

Latvijas Datu kuratoru tīkls sniedz atbalstu pētniekiem Latvijas pētniecības institūcijās, lai palīdzētu nodrošināt, ka dati ir droši uzglabāti, kvalitatīvi dokumentēti, strukturēti un pieejami turpmākai izmantošanai.

Datu kuratori izstrādā vadlīnijas datu pārvaldībā un dažādus atbalsta materiālus pētniekiem, kā arī

dataverse.lv/celvedis

8

Datu kuratoru tīkla pasākumi

19.03.	Ievads datu pseidonimizācijā un anonimizācijā
aprīlis	Anonimizācija – praktiska nodarbība
21.05.	Vienoti virzībā – vienas dienas konference
22.05.	Darbnīcas pētniekiem

Seko līdzī pasākumiem:
dataverse.lv/events/

Paldies par uzmanību!

Materiāls izstrādāts projekta «Atbalsts atvērtās zinātnes ieviešanai praksē, kā arī izveidoti risinājumi zinātnes datu koplietošanai un dalībai ES atvērtajā zinātnes mākonī» ietvaros (ANM projekta Nr. 2.1.3.1.i) ar Eiropas Savienības Atveseļošanas fonda un Latvijas valsts finansiālo atbalstu

